Zaterdag 30 September 1944. DAGBLAD 61ste Jaargang No. 4322

AMIGOE DI CURAÇAO

Dit dagblad verschijnt dagelijks, behalve 's Zondags; abonnementsprijs Bonaire en Curaçao 2 gld.; Aruba 2,50 gld.; Bovenwinden 3 gld.; Suriname en het buitenland 3,50 gld..

Hoofdredacteur: Dr. Joh. Hartog
Redactie-adres Consciëntiesteeg 27, telef. 1858; Postbus 80, Willemstad.

Uitgeefster en Administratie: Paulus-drukkerij, Consciëntiesteeg 29, telefoon 1550; Postbus 80, Willemstad, N.W.I.
Voor Aruba: J. E. Croes, Postbus 14, Oranjestad: tel. 38.

6½ Km. van Den Bosch.

24 Uren wapenstilstand bij Calais.

Roosevelt gispt Argentijnse regering.

Noordamerikanen op nog twee eilanden in de Palau groep geland.

VAN HET WESTELIJKE FRONT.

Dit is het officiële communiqué van Eisenhowers hoofdkwartier:

„De vijandelijke weerstand bij Kaap Gris Nez neemt toe. Verschietende batterijen aldaar zijn evenwel tot zwijgen gebracht. In Kales (ofwel Calais) is een wapenstilstand [van 24 uren] tot stand gekomen teneinde den burgers gelegenheid te geven te vertrekken.

In de Scheldemond werd vannacht het vijandelijke verkeer aangevallen door lichte bommenwerpers. Ten Westen van Turnhout trekken onze troepen gestaag voort over een front van bijna 10 km., dwars tegen de straffe vijandelijke weerstand in. De Duitse tegenaanvallen tegen onze wig bij Nijmegen werden ten Noorden van Best en in de buurt van Nijmegen zelf afgeslagen.

De geallieerde troepen trekken op naar 's-Hertogenbosch en zijn reeds op 6½ km. van deze stad genaderd. Gevechtsvliegtuigen en gevechtsbommenwerpers verlenen steun aan de grondstrijdkrachten en vielen de verkeersmiddelen in Nederland aan. Volgens de laatste meldingen is er flinke tegenstand, maar toch werden 31 vijandelijke vliegtuigen neergeschoten door onze gevechtsvliegtuigen waarvan er vier vermist worden.

Tussen Aken en Luxemburg wordt gepatrouilleerd langs de Duitse grens. Het vijandelijke vuur is hier enigszins afgenomen in hevigheid. Ten Zuid-Oosten van Aken hebben middelzware bombardementsvliegtuigen versterkte punten aangevallen.

De geallieerde troepen deden zelf een aanval op Hurtgen, dat ten Zuid-Oosten van Stolberg ligt.

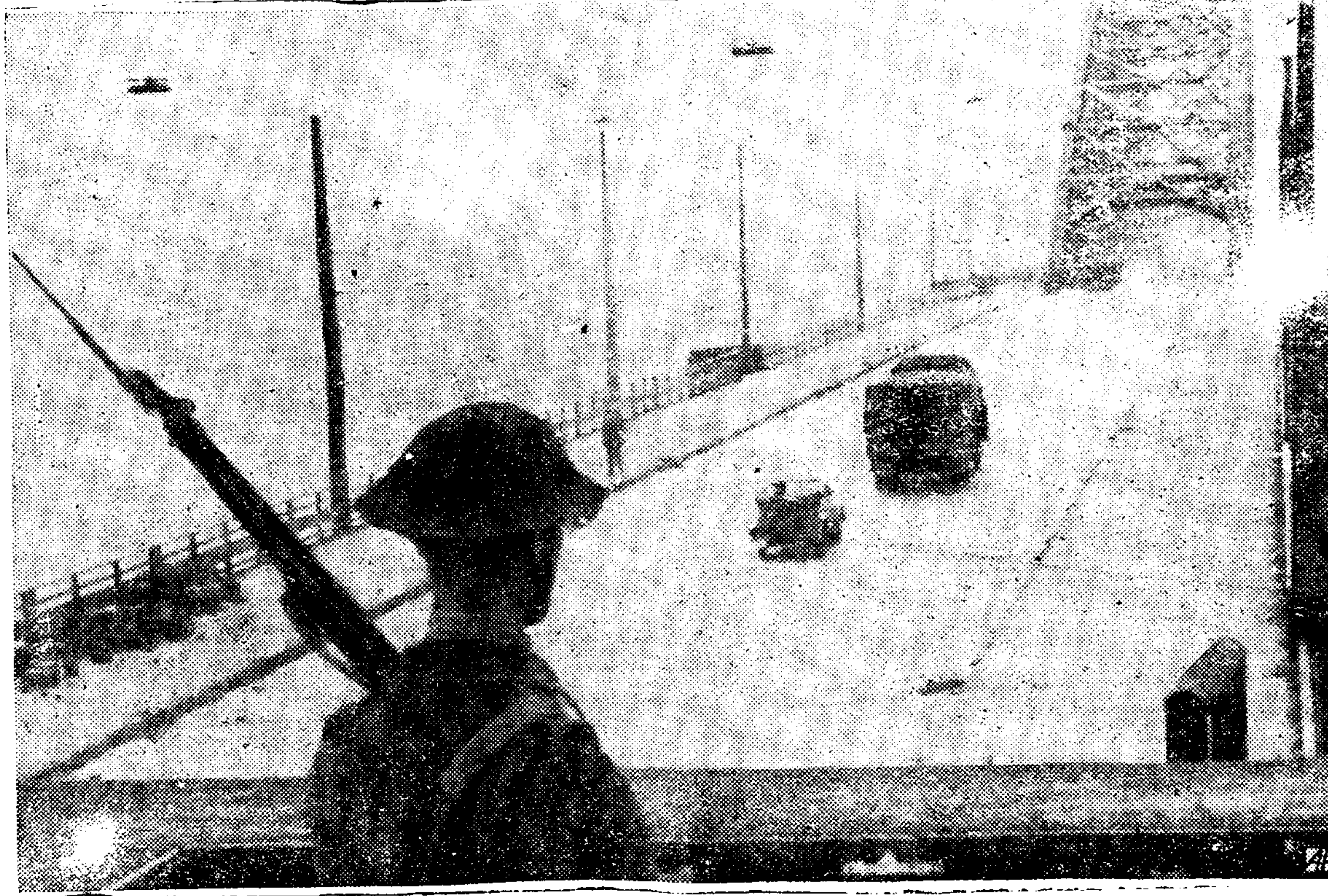
Verder naar het Zuiden maakten wij enige voortgang ten Zuid-Westen van Prum, waarbij wij tegen de vijandelijke stellingen optrokken. Acht hiervan waren er nodig om een aanval tegen te houden.

Monpach en Wasserbillig in Zuid-Luxemburg zijn bevrijd. Ook Haute Contz, dat 10 km. bezuiden Remich ligt, welks bevrijding gisteren al gemeld werd, is thans ook bevrijd.

Bewesten Metz werd een vijandelijke opmars in de omgeving van Gravelotte gestuit. Een hevig vuur van grof geschut, mortieren en kleinere wapenen werd in deze buurt later op onze troepen gericht. Toch konden wij twee Duitse aanvallen afslaan in het Bos van Gremecy, dat 22 km. ten Noord-Oosten van Nancy ligt.

In de uitlopers der Vogezen werd het dorp St. Gorgon, vlak ten Zuiden van het kruispunt Rambervillers genomen.

Onze stellingen ten Westen en Noord-Westen van Belfort werden verbeterd, ofschoon de vijand tegenstand bood. Onze aanvallen op de vijandelijke spoorlijnen en bevoorradingswegen in het strijdgebied hebben wij voortgezet. Middelzware en lichte bombardementsvliegtuigen hebben spoorlijnen te Geldere, Neuskirchen, Prum, Bitburg en Saarbrücken aangevallen. Ook het rollend materieel in het Rijngebied werd door lichte bombardementsvliegtuigen aangevallen." (Geallieerde hoofdkwartier, (AP) 30.9).

Een Britse soldaat houdt de wacht op Schoorls Waalburg bij Nijmegen, welke op 21 September veroverd werd door Noordamerikaanse luchttroepen. Dit is een officiële Britse foto.

VERKLARINGEN VAN EDEN.

Aan het begin van het tweedaags debat in het Lagerhuis heeft Anthony Eden, de secretaris van Buitenlandse Zaken, verklaard, dat de regelingen voor de bezetting van Duitsland bijna gereed zijn. Hij deelde voorts mede, dat Himmler fanatieke jonge Duitsers opleidt voor een geheime naoorlogse organisatie, welke ten doel heeft „de geest en de betekenis van het naziedom in het Duitse volk te doen herleven."

„Onze berichten hierover zijn nogal goed en ik zou dit niet zeggen tenzij ik ervan overtuigd was', aldus Eden.

Eden deelde speciaal mede, dat Admiraal Mountbatten in Londen teruggekeerd is voor verdere besprekingen ten aanzien van de strategie in het Verre Oosten en de problemen van het 14e leger in Birma. Mountbatten was pas een maand tevoren in Londen en zijn spoedige terugkeer na de conferentie te Québec wordt van betekenis geacht.

„Wat wij bedoelen met onvoorwaardelijke overgave, is, dat wij niet bereid zijn een onderhandelde vrede met Duitsland te sluiten en de redenen hiervoor zijn gebaseerd op de ervaring in de geschiedenis en op de uitleg, welke Duitsland gegeven heeft aan de veertien punten na de vorige oorlog. Wij kunnen dit risico niet meer nemen. Wij hebben inlichtingen, volgens welke de Duitse Generale Staf de onvermijdelijkheid van de nederlaag erkent en reeds denkt in termen van de volgende oorlog."

Ten aanzien van het Russisch-Poolse probleem zeide Eden, dat er geen garantie van een duurzame vrede kan zijn tenzij de drie grote mogendheden samen kunnen werken in een poging tot eensgezindheid hierover te komen. „Laat niemand denken, dat met de nederlaag van Duitsland dit geschilpunt ten einde is. Het probleem van Duitsland zal een probleem blijven. Het voornaamste gevaar in Europa na de nederlaag van Duitsland zal het opstaan zijn van een strijdlustig Duitsland en dat zal een gevaar blijven."

Eden zeide, dat de Geallieerden overeengekomen zijn, dat er geen wapenstilstand met Bulgarije kan worden gesloten alvorens dat land zijn troepen niet uit Hellas en Joegoslavië teruggetrokken heeft.

De erkenning van de voorlopige Franse regering behoeft niet te wachten op de verkiezingen, die misschien pas over achttien maanden gehouden zullen worden wanneer alle Franse gevangenen zijn teruggekeerd, aldus zeide Eden (Londen, (AP) 29.9).

DE RUSSISCHE CAMPAGNE.
door
Daniel de Luce.

Rusland heeft een krachtige propaganda-campagne geopend om er bij Hongarije op aan te dringen zich over te geven, terwijl de troepen van het Rode leger een nijptang-offensief openen tegen Hitlers laatste Balkan-vazal.

Strooibiljetten, die geworpen werden boven de Hongaarse linies moedigden de troepen aan te capituleert. De strooibiljetten verklaarden, dat de Roemenen goed ontvangen zullen worden wanneer zij de wapenen neerleggen. In radio-uitzendingen werd tot het Hongaarse volk gezegd, dat het niet te laat is om Hitler in de steek te laten en zichzelf te redden.

Het Russisch offensief tegen Hongarije heeft een linie van verdedigingswerken, welke zich over een afstand van 145 kilometer langs de Tsjechisch-Poolse grens uistrekt, doorbroken; de Russen trekken ook Westwaarts door het Noordelijk deel van Transylvanië.

Generaal Ivan Petrovs gezamenlijke Russische en Tsjechoslowaakse strijdkrachten dreven een wig in elke belangrijke Roetheense pas en breidden de greep uit op de vóór-oorlogse grens van Tsjechoslowakije tot een afstand van 265 kilometer.

Maarschalk Rodion Malinovksy boekte een groot succes in de Oostelijke Karpaten door de Transylvaanse stad Targumuris te veroveren en de rivier de Mures over te trekken op een punt binnen 80 kilometer ten Oosten van Cluj, hoofdstad van het door Hongarije geannexeerde Transylvanië. Van de verrichtingen der strijdkrachten onder Malinovsk op de Hongaarse vlakte werd officieel geen melding gemaakt in Moskou.

Een uitzending uit Boedapest zeide, dat de Russen doorgebroken zijn in Oradea, een strategische spoorwegstad, welke een der voornaamste ontsnappingswegen uit Transylvanië beneerst. Zij ligt op slechts 10 kilometer van de vóór-oorlogse Hongaarse grens. Berichten uit Berlijn gaven te kennen, dat de Russische troepen tijdelijk waren doorgedrongen in Szeged, Hongarije's grootste stad op één na op 150 kilometer ten Zuid-Oosten van Boedapest. In het Noorden nam de slag om de Letlandse havenstad Riga in hevigheid toe. De Duitsers werden uit nog 30 plaatsen verdreven, doch de vijandelijke tegenstand is ongetwijfeld toegenomen. Officieel werd gisteravond gemeld, dat de troepen van Maarschalk Leonid Govorov in Estland meer dan 30.000 Duitsers hebben gedood en 15.745 hebben gevangenen genomen tussen 17 en 26 September (Moskou, (AP) 30.9)

NIEUWE LANDINGEN IN DE PALAU-GROEP.

De Noordamerikaanse marine maakte bekend, dat mariniers onder dekking van een hevig vlootbombardement Woensdag op nog twee eilanden in de Palau-groep geland zijn. De geringe vijandelijke tegenstand werd snel overkomen op Ngesebus en op Kongauru ten Noorden van Peleliu ruimen andere Nooramerikaanse strijdkrachten thans de vijandelijke stellingen op.

Ngesebus is volledig in Noordamerikaanse handen, zeide Admiraal Chester Nimitz.

Op Peleliu gaan Noordamerikaanse eenheden voort de vijandelijke troepen te verdrijven van hun overgebleven stellingen, waaronder sterktepunten in grotten en kazematten. (Washingtin (AP) 29.9).

Het nieuws van vandaag.

De Canadezen hebben een wapenstilstand van 24 uren gesloten met de Duitsers, die Calais verdedigen teneinde den burgers van deze stad de kans te geven zich te verwijderen. Heden bij het middaguur zou de wapenstilstand verstrijken, zodat men kan aannemen, dat de gevechten hier weer in alle hevigheid voortduren. Kaap Gris Nez, waar de Duitsers hun grote kanonnen hadden staan, die steeds op de Engelse kust schoten, is reeds in handen der Canadezen.

In Nederland werden Duitse aanvallen afgeslagen in het gebied van Nijmegen en ten Noorden van Best, doch de opmars naar 's-Hertogenbosch maakt voortgang en men heeft nog maar 6½ kilometer te gaan om er te komen.

Van Aken tot de Luxemburgs-Duitse grens vonden patrouille-activiteiten plaats, doch in het Zuiden van Luxemburg werden nog enkele plaatsjes genomen. In Elzas Lotharingen verloren de Duitsers nog 24 tanks in tegenaanvallen en in de Vogezen wisten de Geallieerden hun stellingen nog wat te verbeteren.

Anthony Eden, de Britse secretaris van Buitenlandse Zaken, heeft tijdens de debatten in het Engelse Lagerhuis nog enkele belangrijke verklaringen afgelegd, o.a. dat Himmler fanatieke jonge nazies opleidt, teneinde het naziedom wakker te houden in de na-oorlogse periode. „Want wij hebben inlichtingen, dat de Duitse Generale Staf de onvermijdelijkheid van Duitslands nederlaag erkent en reeds denkt in termen van de volgende oorlog", zeide Eden.

Moskou maakt bekend, dat de troepen van het Leningradfront onder bevel van Maarschalk Govorov meer dan 30.000 Duitsers hebben gedood en 15.745 hebben gevangen genomen in Estland tussen 17 en 26 September. Tegen Hongarije wordt de opmars ook voortgezet van verschillende zijden en uit Ankara wordt gemeld, dat er in Boedapest wederom vredesbetogingen gehouden werden.

President Roosevelt heeft de regering van Argentinië op felle wijze gegispt en verklaarde, dat de nazie-invloed zich ontwikkelt in dat land op een tijd, dat de nazie-strijdkrachten in Duitsland de nederlaag tegemoet zien.

In de Stille Oceaan zijn Noordamerikaanse mariniers op nog twee eilanden in de Palau-groep geland. Een ervan is reeds geheel bezet en op het andere worden de laatste vijandelijke resten opgeruimd.

Burgers van Maastricht zien toe, terwijl Noordamerikaanse soldaten de spoorlijn oversteken. Men lette op de reclameborden van Ford.

DE KRONIEK DER VICTORIE

26 September — Van Geallieerde zijde wordt gemeld, dat Geallieerde troepen in Albanië geland zijn.

27 September — De terugtrekking der Britse luchttroepen over de Rijn bij Arnhem bekend gemaakt.

28 September — Nieuwe successen van Halsey's vloot bij de Philippijnen bekend gemaakt.

De grote aanval op Duitsland komt snel nader. Zowel in West- als in Oost-Europa groeperen de Geallieerde legers zich voor het herfst-offensief, waarmede men hoopt diep binnen het Reich te zullen komen.

**Generaal Tsjernyakhovsky
In afwachting van het moment.....**

Aan de grens van Oost-Pruisen ligt het leger van den Joodsen Generaal Ivan Tsjernyakhovsky reeds langer dan een maand, in afwachting van het moment, dat de strijd in de Baltische Staten zich zodanig zal hebben ontwikkeld, dat hij de opmars naar Koningsbergen kan inzetten. Ten Zuiden van de Oostpruisische grens liggen de troepen van Generaal Zakharov gereed voor de sprong en voor Warszawa vechten nog altijd de mannen van Maarschalk Rokossovsky, die zelf van Poolse afkomst is doch eerst kort geleden op last van het Kremlin ging samenwerken met de vadrelanders van Generaal Bor binnen de gehavende hoofdstad.

Aan hun Zuidelijk front hebben de nazies nog enige speling, doch zowel in Italië als in Hongarije kunnen zij het ergste vrezen, aangezien de Geallieerde troepenmachten in beide landen open vlakten bereikten waar zij met hun overmacht aan tanks en gemotoriseerde strijdkrachten de kans krijgen grote brokken te snijden uit de Wehrmacht.

De politieke beroering in de rug der nazietroepen werkte dan nog allesbehalve kalmerend voor hen. Want juist in Noord-Italië zijn communistische en andere weerstandsgroepen het meest actief, terwijl in Hongarije het volk reeds beu is van de opgedrongen krijg onder het hakenkruis.

Hoe zijn troepen heelhuids uit de Balkan terug te voeren was dan nog een speciale zorg waarover Hitler zich het hoofd kon breken. De spoorlijnen naar het Noorden zijn op vele plaatsen doorgesneden en als gevolg van de aansluiting tussen Tito's Partijgenoten en Malinovsky's Sovjet-soldaten zijn ook de meeste wegen geblokkeerd.

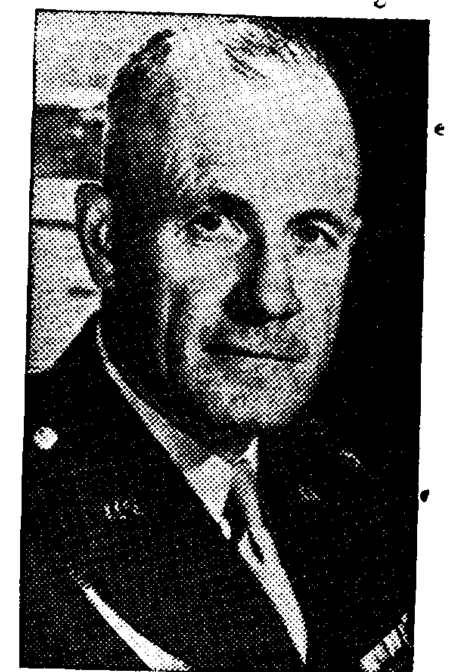
Hier komt nog bij, dat overal de Balkanvolken in opstand zijn en Geallieerde troepeneenheden zich bij hen hebben gevoegd zodat de vijandelijke garnizoenen overrompeld kunnen worden.

De Duitsers schijnen ingezien te hebben, dat de weg door de lucht de enige is, die nog kans tot ontsnapping biedt, doch evengoed weten de Geallieerde bevelhebbers dit, zodat de vliegvelden in Hellas voortdurend bestookt worden en dagelijks patrouillevluchten boven de Balkan worden uitgevoerd.

Doch zoals hierboven reeds gezegd hebben de nazies in het Zuiden nog enige speling, terwijl in Oost en West van speling niet meer gesproken kan worden. De vordering in het Westen is in de afgelopen week niet groot geweest en zelfs is het Geallieerde plan om over de grote rivieren in Nederland te komen niet helemaal geslaagd, gezien de mislukking van de poging om de Rijnbrug bij Arnhem te veroveren en als overgang te gebruiken.

Doch het wil ons voorkomen, dat de Geallieerde legers in de afgelopen week eerder om tijd vochten dan om een grote doorbraak in het Duitse front te forceren. Voor een doorbraak in Duitsland zijn immers grote voorraden nodig en de aanvoer van deze voorraden neemt tijd in beslag.

De man, die dan ook de grootste druk voelde, was geen legeraanvoerder doch Luitenant Generaal John Clifford Hodges Lee, Hoofd van de Bevoorradingsdienst onder Eisenhower. Terwijl de strijdkrachten om goede aanvalspunten vochten was hij in de weer.

**GENERAAL LEE
........was bij in de weer.**

Men kan er van verzekerd zijn, dat het heus geen gemakkelijke taak is de twee tot drie millioen man, die zich volgens Churchill thans in West-Europa bevinden, van het nodige te voorzien. En daarbij komt nog, dat de behoeftige burgers even goed geholpen moet worden.

De bevoorradingsdienst moet de vreemdste bestellingen kunnen uitvoeren en afleveren binnen de kortst mogelijktijd. Het leven van duizenden, ja millioenen, is afhankelijk van de vlotte werking ervan.

Dat Generaal Lee zijn taak verstaat is sedert D-Dag reeds verschillende malen bewezen en nog dezer dagen toen het Britse tweede leger in Nederland om voorraden vroeg zond de Generaal deze met vliegtuigen, die op de velden binnen de corridor naar Nijmegen neerstreken.

Hiermede werd de insluiting van ongeveer 200.000 Duitsers langs de kust van Nederland verzekerd. Deze Duitsers hebben weliswaar nog de kans om te ontsnappen, doch de tactiek van Hitler kennende mogen wij het beste hopen. De Geallieeden zullen de taak om deze troepen op te ruimen, wel toewijzen aan het Canadese eerste leger dat hierin reeds voldoende ervaring heeft opgedaan langs de Franse en Belgische kusten, zodat het Britse leger onder Generaal Dempsey nog de gelegenheid krijgt de Rijnlinie te doorbreken.

Met opgeblazen redevoeringen hebben de mannen van de As op Woensdag jl. de verjaardag van het Driemogendhedenpact herdacht. Een van de oorspronkelijke drie is al uitgeschakeld, zodat behalve Duitsland alleen nog Japan uit de weg moet worden geruimd voordat de vrede weer een feit is. Wie denkt dat dit een peuleschilletje zal zijn doe goed de redevoering van Churchill nog eens over te lezen. De Premier van Groot Britannië gaf duidelijk te kennen, dat er nog veel te doen zal zijn, zelfs wanneer Duitsland reeds verslagen is.

De grootste slag, die tot nu toe met succes tegen het Japanse leger geleverd is, vond in Birma plaats, zo zeide Churchill terecht. En hoewel daar veel bereikt werd onder de moeilijke omstandigheden is de verbinding met China nog steeds niet hersteld. Na zeven jaren oorlog is het arme China als gevolg van de Japanse blokkade ten zeerste uitgeput en zien wij de Japanse colonnes steeds dieper het land binnentrekken. De grote luchtbasis die de Noordamerikanen te Kweilin hadden is ontruimd en vernield en het Japanse plan om over land verbinding met Indo China te maken is zijn verwezenlijking nooit zo nabij geweest als nu.

De Japanse opmars naar Kweilin in China.

In de Stille Oceaan is gelukkig de invasie van de Philippijnen door de Noordamerikanen nabij, doch het kan nog maanden duren alvorens de Japanners daar geheel uitgeroeid zijn. De Britten onder Mountbatten, die binnen een maand tijds opnieuw een bezoek aan Londen bracht, zullen waarschijnlijk op Sumatra landen. Het is echter niet te verwachten, dat de laatste klap aan Japan zal worden toegebracht voordat in Europa het einde van de georganiseerde Duitse tegenstand reeds maanden achter de rug is.

CURAÇAO

WEDER PHASE B.

De militaire overheden hebben in verband met het tijdelijk wijken der vijandelijke gevaren in deze streken Phase C opgeheven en Phase B weder ingesteld.

K.L.M.-NIEUWS.

Wij ontvingen de volgende opgave van het Hoofdkantoor der Afdeling West Indië der K.L.M. betreffende het vervoer door K.L.M.-vliegtuigen over de maand Juli 1944:

In totaal werden vervoerd: 2.964 betalende passagiers, en 32.225 kg. goederen, inclusief luchtpost.

Wordt het gemiddeld gewicht per passagier plus vrije bagage gerekend op 95 kg., dan werd in deze maand in totaal ongeveer 313.800 kg. vervoerd.

OPENING BUNGALOW ST. MICHIELSBAAI.

Naar aanleiding van de opening, die vandaag 30 September plaats vond, van de bungalow, die ten gerieve der officieren van Zee- en Landmacht gebouwd werd aan St. Michielsbaai, nodigde de Dienst van Ontwikkeling en Ontspanning Vrijdag de pers uit om een bezoek aan de inrichtingen van O. & O. aan St. Michielsbaai te brengen.

Luitenant ter Zee eerste klasse Huug A. Corsten en Luitenant ter Zee 2e klasse Johan de Goederen ontvingen de pers in het Officiershuis in Fort Amsterdam waar het bezoek werd ingeleid met een uitstekende rijsttafel. Vervolgens ging het naar de rustige St. Michielsbaai, waar de Dienst van O. & O. reeds geruime tijd geleden een badgelegenheid opende voor de militairen, welke de laatste tijd een belangrijke verbetering onderging, doordat de strandbreedte vergroot werd en de woongelegenheid van het personeel, dat het nodige toezicht houdt doeltreffend verbeterd is. Het vroegere gebouw van de Kustwacht dat terzijde van de badinrichting stond werd veranderd in een bungalow voor officieren van zee- en landmacht, die hier een paar rustige dagen kunnen doorbrengen tegen een zeer bescheiden vergoeding. Er werd een afdoende regeling getroffen, dat de officieren, met gezin of met de gasten deze bungalow voor een weekeinde en eventueel met de daaropvolgende dagen tot het volgende weekeinde kunnen betrekken. Er zijn twee slaapkamers, er is een eetkamer, een veranda, bad en w.c. en een terras aan de zeekant.

Luchtig gebouwd met veel ramen, gerieflijk en eenvoudig is het een ideaal vacantiehuis geworden zonder dat hiermede veel kosten gepaard gingen. Er is een eigen toegang tot de heldere St. Michielsbaai aan de kant waar de luchtige vissersbootjes liggen te schommelen op het nimmer rustende water.

IJskast, licht (op batterij), waterleiding, kookgelegenheid, eetgerief, linnengoed, alles is voorhanden en alles is inbegrepen in de prijs van 5 gulden per dag. O. & O. — in dit geval de heren Corsten en de Goederen — hebben uitstekend werk verricht. Wij zijn er zeker van dat vele van deze uitnemende gelegenheid zullen gebruik maken.

De pers bracht terzelfdertijd een bezoek aan de reeds bestaande badgelegenheid voor militairen. De goed ingerichte cantine hiervan staat natuurlijk ook ter beschikking van de pas gebouwde bungalow. Van het strand hier wordt niet alleen dankbaar gebruik gemaakt door de militairen maar ook de leden van onze koopvaardij bezoeken St. Michielsbaai. De dienst van O. & O. regelt het vervoer voor de zeelui, waarvan er juist Vrijdagmiddag verschillenden aanwezig waren. Deze badgelegenheid staat ieder eerste en laatste weekeinde ter beschikking van de officieren van zee- en landmacht. Door de week gaan de manschappen „dienst"-zwemmen.

Het werk dat door O. & O. verricht werd aan St. Michielsbaai verdient alle lof en toont wel dat door deze instelling actieve arbeid wordt verricht.

EEN NIEUW „IDEAAL".

Willemstads eerste zaak waar men zich zelf bedient is hedenmorgen geopend in „Het Ideaal" van de firma Kusters. Practisch was het een nieuw „Ideaal" dat wij te zien kregen toen wij er een bezoek brachten.

Door een draaihek komt men binnen langs de kassa, waar een opvouwbaar mandje aangeboden wordt, en dan gaat men maar zijn gang. Men mag zoveel men wil in het mandje doen, niemand die u op de vingers tikt. U behoeft niet te wachten tot de mevrouw geholpen is die even vóór u binnenkwam. Ieder haalt van de keurige rekken wat hij of zij nodig heeft.

De prijzen staan overal bij, zodat men daarnaar ook niet behoeft te vragen. „Soepen" staat ergens op een houten pijltje, zodat men meteen weet waar de „kippenknoedelsoep", die in dit deel van Nederland meer bekend is als „Chicken noodles" en de andere soorten soep in blik te vinden zijn. Als men een kartonnetje met Piels bier verlangt zoekt men natuurlijk naar het pijltje met het woord „Bier".

Zo kiest men alles zelf uit. Of liever gezegd bijna alles, aangezien men de hammen, worstsoorten, kazen, groenten, vruchten, vis en andere artikelen die koud gehouden of afgewogen moeten worden, natuurlijk niet zo maar kan meenemen. Hier — achter in de zaak — helpen de winkelbedienden.

Men vindt er echter van allerlei. Grote vries- en koelkasten staan er, naargelang de temperatuur die nodig is om de verschillende producten te conserveren.

De kast voor vis is verdeeld in enkele bakken elk met een aparte soort, hetgeen de snelle bediening ook bevordert. De jonge Heer Kusters deelde ons mede, dat er in de toekomst misschien nog een afdeling voor vlees zal komen.

De betaling en inpakking geschiedt aan de kassa, welke tussen in- en uitgang ligt. Een nieuwigheid is, dat men ook voor contante betaling korting zal krijgen, als men namelijk tot een bepaald bedrag gekocht heeft. Dit behoeft niet ineens te geschieden, doch als men de bons opspaart kan men er later evengoed zijn winst mee doen.

En zo koopt men voortaan in de goed verlichte, goed geventileerde en goed gesorteerde zaak van Kusters.

EEN MOOIE GIFT.

Een mooie gift, die het bestuur van het damescomité „Irene" mocht ontvangen, was de somma van 650.— G., geschonken door het dansclubje C.S.C. en zijnde de opbrengst van het onlangs op de Curaçaose Sport Club gehouden kinderbal. Het bedrag werd aan het comité overgemaakt met het verzoek dit te willen besteden voor de Nederlandse jeugd.

Een woord van lof en hartelijke dank voor dit sympathieke gebaar van Curaçaose kinderen tegenover hun Nederlandse kameraadjes is hier zeker op zijn plaats.

VERENIGINGSNIEUWS.

— Katholieke Sport Centrale: Voetbal: Hedenmiddag op terrein Rif: Soerabaia — Radiodienst (Wiva-competitie).

Op terrein Julio: Ecuador Jr. — Padvinders Julio.

Zondag 10 uur terrein Rif: Baseball: Quisqueya — Deportivo Venezuela; 16.15 uur Voetbal Hilversum — Jong Bonaire (Monseigneur Verriet Beker wedstrijden). Terrein Suffisant: Ecuador — Portugees elftal.

— Vrouwen Organisatie Curaçao: Ledenvergadering op Woensdag 4 October as. om 10 uur in het Logegebouw „De Vergenoeging", gevolgd door een lezing van den Heer Drs. J. H. G. Mulders over „Radio en Televisie". Introductie tegen betaling van ƒ 0.50 gaarne toegestaan.

— St. Aloysius Kring: Zondag 1 October Algemene Vergadering in de Bisschoppelijke Nijverheidsschool, Coraal Theater Brion.

BEZOEK BIJ DEN LANDVOOGD.

De Gouverneur ontving Vrijdagmorgen Generaal Majoor E. J. Harding, den nieuwen Commandant der grondstrijdkrachten in de Caraïbische defensiegordel. Schout bij Nacht Beatty vergezelde den Generaal, dien de Gouverneur reeds had ontmoet bij Zijn laatste reis naar Panama.

NAAR HET ZEEMANSHUIS.

Morgenavond zal er weder een gezellige avond gehouden worden in het Rooms Katholieke Zeemanshuis aan de Klipstraat. De bekende „Dutch Serenaders" zullen er weder voor zorgen, dat het er vrolijk zal toegaan en dat er lustig gedanst kan worden. Alle zeelieden van Koopvaardij en Marine zijn van harte welkom en ook zij, die van een toegangskaart voorzien zijn.

EMMASTAD

WACHTDIENSTEN:

Telegram Afdeling:
30.9. tel. 307; na 23 uur Thomas, tel. 553.
1.10. Weller, tel. 441.

Shipping & Supplies:
30.9: tel. 458 en 551; na 16 uur De Vlieger, tel. 244.
1.10. 7.30 tot 16 uur Polvliet, tel. 455.
1.10. (16 uur) tot 2.10 (7.30 uur) Van Leeuwen, tel. 277.

Scheepvaart Afdeling:
30.9: Schinkel, tel. 266.
1.10: Barends, tel. 440.

Dok Afdeling:
30.9: Boeren (via portier).
1.10: Boeren (via portier).

Geneeskundige Dienst:
30.9 (13 uur) tot 2.10 (7 uur) Dr. Thode van Velzen, tel. 599. Bij geen gehoor tel. 289.

Prot. Gem. Emmastad: Zondag 1 October om 9.30 uur Doopdienst. Voorganger Ds. C. Th. Steenstra.

BUITENLAND

ROOSEVELT GISPT ARGENTINIË.

President Roosevelt heeft een verklaring uitgegeven, waarin hij zeide, dat de fascistische invloed in Argentinië zich ontwikkelt op een tijd dat de nazies in Duitsland hun nederlaag tegemoet gaan. De President besloot zich volkomen aan bij de politiek ten opzichte van Argentinië welke door Cordell Hull gevolgd is en voegde hieraan toe, dat de Argentijnse regering de plechtige belofte, welke de landen van dit Halfrond gedaan hebben teneinde een defensiesysteem tegen de agressie van de as te ontwikkelen, niet heeft nageleefd.

„Ik heb het van belang geacht deze verklaring over de positie van de regering der Verenigde Staten thans te doen, aangezien de nazie-radio de naziegezinde pers in Argentinië, alsook enkele onverantwoordelijke enkelingen en groepen in deze en andere republieken de positie der Amerikaanse republieken trachten te ondermijnen door kwade geruchten te verspreiden volgens welke wij verdeeld zouden zijn over de koers van onze politiek ten opzichte van Argentinië." (Washington, (AP) 29.9).

DE CHINESE PHASE TE DUMBARTON OAKS BEGONNEN.

Cordell Hull heeft de besprekingen met de Chinezen op de conferentie te Dumbarton Oaks geopend met hulde te betuigen aan de „grote wijsheid en ervaring in internationale zaken", welke de Chinese afvaardiging volgens hem naar de bijeenkomst heeft gebracht.

De Russische phase van de conferentie, welke op 21 Augustus begon, eindigde Vrijdagmorgen met een gezamenlijke verklaring welke uitgegeven werd door de hoofden der Noordamerikaanse, Britse en Russische afvaardigingen. Hierin zeiden zij, dat de besprekingen nuttig gebleken zijn en geleid hebben tot „een grote mate van instemming" over de plannen voor een wereldorganisatie om de vrede te handhaven.

Bij de verwelkoming der Chinezen op de conferentie zeide Hull: „Allen zijn zich bewust van de ontaggelijke ontbering en offers, die het Chinese volk gedurende lange jaren heeft geleden sedert de wrede en barbaarse vijand begon met zijn eerste veroveringspoging."

Sir Alexander Cadogan, Hoofd van de Britse afvaardiging, zwaaide eveneens lof toe aan China en namens China antwoordde Wellington Koo, dat de Chinezen „groot belang hechten aan het werk dat voor ons ligt en wij eraan zullen deelnemen om het tot een goed einde te brengen." (Washington, (AP) 29.9).

BOTSING AAN DE GRENS VAN COSTA RICA EN NICARAGUA.

Van betrouwbare zijde wordt gemeld, dat een groep Nicaraguese rebellen en Costarikijnse soldaten Donderdagavond in botsing kwamen binnen de grens van Costa Rica. De Nicaraguezen, die bewapend waren, poogden blijkbaar de grens te bereiken om een coup te organiseren tegen President Somoza toen zij stieten op een Costarikijnse grenspatrouille. De Nicaraguezen zouden ogenblikkelijk het vuur geopend hebben op de soldaten en Majoor Jesus Ramirez alsook Majoor Francisco Aguiar werden ernstig gewond. De Nicaraguezen veroverden vervolgens een gepantserde wagen der Costarikijnen en trokken verder naar de grens.

Het „Diario de Costa Rica" zeide, dat Nicaraguese rebellen, die zich in Costa Rica bevinden, wapenen ontvingen uit Mexico voor een opstand tegen President Somoza. In verband hiermede zouden „belangrijke besprekingen" gehouden zijn tussen de Mexicaanse en Nicaraguese Ambassadeurs en President Picado van Costa Rica. (San Jose, C.R., (AP) 29.9).

CARDINAAL VILLENEUVE BIJ DEN PAUS.

De radio van Rome deelde mede, dat Zijne Heiligheid de Paus den Canadesen Cardinaal Villeneuve in een particuliere audiëntie ontving. Cardinaal Villeneuve, die Aartsbisschop van Québec is, zou een boodschap van President Roosevelt en Premier Churchill hebben gebracht voor den Paus, aldus de radio. (Londen, (AP) 29.9).

BOMBARDEMENTEN IN DE OOST.

Ondanks het slechte weer, dat alle operaties in de lucht bemoeilijkt, hebben Geallieerde bommenwerpers 74 ton bommen geworpen op Karoekoe en Namlea en vernielden de olie-opslagplaatsen en startbanen van Boela evenals de kazernes op Ambon. Twee op de grond geparkeerde vliegtuigen werden vernield. De rook van de brandende olie steeg op tot 1000 meter. Zware bommenwerpers bestookten de vliegvelden van Manado en Manganget met 46 ton bommen. Ook de eilanden Flores en Timor, de Vogelkop en Djoronga op Halmaheira zijn aangevallen (Aneta).

Laatste Nieuws

— De strijdkrachten van het Noordamerikaanse derde leger hebben gisteren 24 Duitse tanks buiten gevecht gesteld ten Noorden van Luneville en de 19e tactische luchtmacht nam nog 7 voor haar rekening.

— Radio-Rome zeide, dat Burgemeester Fiorello LaGuardia van New York „binnenkort" in Rome zal aankomen om het bestuur van Bevrijd Italië op zich te nemen. In New York wilde LaGuardia geen commentaar leveren op dit bericht.

— De Noordamerikaanse en Britse troepen van het vijfde leger hebben voortgang gemaakt tegen een hardnekkige tegenstand. Een krachtige tegenaanval van den vijand op de Monte Battaglia werd afgeslagen, terwijl de Britse troepen de Monte Vuso namen. De hevige regenval in de Adriatische sector belette het ondernemen van verrichtingen op grote schaal aan het front van het achtste leger. De activiteiten van de luchtmacht werden beperkt door het weer.

ONS KONINKRIJK

— **Stanley Wood, de berichtengaarder van de „Herald Tribune" bij het Hoofdkwartier, bericht, dat s-Hertogenbosch door het tweede Britse leger is bevrijd. Het bericht werd nog niet bevestigd (Aneta).**

[Wij plaatsen dit bericht onder sterk voorbehoud. — Red.]

DE SLAG OM ARNHEM.

Radio Oranje verklaarde: „De opoffering van de Britse divisie in de streek van Arnhem draagt vruchten, maar de grootste betekenis draagt deze opoffering in zich zelf. In een week tijds is Arnhem voor de gehele Engels sprekende wereld een symbool geworden van volharding en vasthoudenheid. Arnhem was eens onze bloemenstad met haar festoen van namen als Velp, Rosendaal en Sonsbeek: nu ligt Arnhem in puin, maar het is ons des te dierbaarder.

Arnhem en Oosterbeek zullen schakels zijn in de kteen van solidariteit, die Engeland en Nederland door de jaren zullen binden. Wij moeten trachten boven ons lijden en boven onze zorgen te staan; wij moeten denken aan de offeringen van onze geallieerden, aan de duizende gezinnen in Engeland, Canada, Schotland, Australië, die nu in onzekerheid verkeeren omtrent het lot van dierbaren en laten wij ons verwezelijken, dat wij in de toekomst een zijn in de herinnering aan deze nederlaag, die een overwinning van den geest was. Wij mogen nooit deze strijders vergeten.

NOORBEEK TELEGRAFEERT AAN DE KONINGIN.

Door bemiddeling van George Ricks, berichtengaarder van het Blue Network, hebben de inwoners van de eerste twee door de Noordamerikanen bevrijde Nederlandse gemeenten een telegram gezonden aan de Koningin. Hicks was bij de vooruitgeschoven posten van de Noordamerikanen, toen een Nederlandse marechaussee zich meldde en vroeg of hij geen telegram kon doorzenden namens de bevolking van Noorbeek aan de Koningin.

Hicks zond daarop het volgende telegram aan Londen om daar aan de Koningin overgemaakt te worden: De bevolking van Noorbeek, het eerste door de Noordamerikanen bevrijde Nederlandse dorp zendt aan Hare Majesteit en aan Haar gezin haar beste wensen en betuigt haar trouw. Zij verwacht in spanning de terugkeer van Hare Majesteit en het Koninklijke Gezin. Getekend de burgemeester Nahon.

Een paar minuten later kwam een andere marechaussee bij Hicks met dezelfde boodschap namens de bewoners van Mheer.

De secretaris van de Koningin Jhr. G.C.W. van Tets van Goudriaan zond het volgende telegram aan het Blue Network: Hare Majesteit de Koningin gaf mij opdracht aan U en aan den heer Hicks haar oprechte dank over te brengen voor de vriendelijke tussenkomst bij het overbrengen der boodschappen van haar onderdanen. Hare Majesteit was diep onder de indruk van deze hartelijke groeten. (Aneta).

TELEFONEREN MET BEZET GEBIED.

door Robert Kiek.

Van het bevrijde gebied had ik een telefoongesprek met een vriend in het door de Duitsers bezette gedeelte van Nederland. ik hoorde door de telefoon het lawaai van de Duitse colonnes die door de straten trokken en ik hoorde mijn vriend een beroep doen op de geallieerden om voort te maken en de stad te bevrijden. „Kom vlug, in Gods naam", zeide mijn vriend, „het leven is hier erg hard en iedere dag wachten stelt de Duitsers in staat nog meer schade aan te richten en de Nederlandse bevolking o penen op onherstelbare wijze te benadelen."

Dit gesprek, een oorlogsgesprek en waarschijnlijk het eerste dat gevoerd is tussen bezet en bevrijd Nederland, was geregeld door de overal vertegenwoordigde verzetbeweging, die aan beide kanten de communicatie controleerden om te beletten, dat het gesprek zou afgeluisterd worden, zodat wij vrij konden spreken over alle onderwerpen. Mijn vriend, dien ik al in jaren niet meer heb gezien zeide: „Iedereen snakt er naar, dat jullie voortmaken met onze bevrijding, want de spanning van de laatste weken is bijna te groot voor de bevolking."

Hij verklaarde ook, dat de voedselsituatie snel een critiek stadium raakt. „Deze stad is nu practisch afgesneden van alle bevoorrading. Wel hebben de nabijwonende boeren nog enkele levensmiddelen maar er zijn geen vervoermogelijkheden. De Duitsers nemen alle voertuigen in beslag die zij krijgen kunnen. De arbeidersklasse van de grote steden doorleeft de angstigste dagen. Hij sprak verder over wederzijdse vrienden, waarvan er doodgeschoten zijn of naar concentratiekampen gevoerd wegens ondergrondse bedrijvigheid.

Op een gegeven ogenblik staakte hij het gesprek en wierp het venster open. Hij zeide: „Wacht een ogenblikje en dan kun je de Duitse soldaten door de stad horen trekken."

Terwijl hij het toneel beschreef kon ik het lawaai horen van de ratelende voertuigen en de bevelen schreeuwende Duitse officieren. Toen keerde de stilte weer. Ik hoorde niets meer dan fietsenbellen. Ik dacht er aan hoe deze straat voor de oorlog steeds vol auto's en trams was (Aneta).

R.K. BISSCHOPPEN TEGEN ZWARTE HANDEL.

Op Zondag 13 Augustus, is volgens het Zweedse blad Dagens Nyheter van 18 Augustus in alle Katholieke kerken van Nederland een herderlijk schrijven voorgelezen van het Nederlandse Episcopaat. In deze herderlijke brief vermanen de Bisschoppen het Nederlandse volk, en vooral de boeren, zich niet in te laten met de zwarte handel.

„Men dient", aldus de bisschoppen, „de arbeid der ambtenaren van de distributie te steunen, zodat zelfs minder bedeelde stedelingen zeker kunnen zijn van de hun toebedeelde rantsoenen".

DE SPECIALE RECHTBANKEN.

Radio Oranje heeft nieuwe bizonderheden verstrekt over de Koninklijke Besluiten, waarbij speciale rechtbanken en volksrechtbanken in Nederland worden ingesteld om de verraders en degenen, die met den vijand hebben geheuld te berechten. Uit vroegere bekendmakingen weet men reeds dat zeer strenge straffen, ook de doodstraf, door de speciale rechtbanken kunnen gegeven worden. Er zijn geen gewone rechten op beroep, maar er is een biezonder Hof van Cassatie, dat de straffen, die opgelegd worden door een speciale rechtbank kan annuleren. De speciale rechtbanken worden voorgezeten door burgerlijke en militaire magistraten. Klachten waarop iemand vervolgd kan worden zijn uitgebreid tot het blootstellen van landgenoten aan vervolging, aan vrijheidsberoving of straffen van den vijand of zijn handlangers en het benadelen van landgenoten met hulp van den vijand. De speciale rechtbanken kunnen zwaardere straffen opleggen dan de gewone rechtbanken.

Waar bijvoorbeeld een gewone rechtbank 15 jaar kan opleggen wegens mishandeling kan de speciale rechtbank veroordelen tot de doodstraf levenslang of 20 jaar. De boeten die een gewone rechtbank oplegt worden door de speciale rechtbank met 10 vermenigvuldigd. Radio Oranje verklaarde verder dat de volksrechtbanken bestaan uit een president en twee rechters. Zij behandelen de minder zware vergrijpen en kunnen straffen opleggen tot 10 jaar ontheffing van een „collaborateur", indien slagneming niet alleen van het fortuin, maar ook van de erfenis van een 2 collaborateur" indien deze inmiddels is overleden.

Iedereen, die voordeel heeft getrokken uit door den vijand genomen maatregelen verschijnt voor deze rechtbanken evenals degenen, die geen gevolg hebben gegeven aan de bevelen van de regering. Aannemers, die grote winsten maakten door verdedigingswerken voor de Duitsers te bouwen. dagbladeigenaars, die tegen betaling Duitse propaganda voerden, ambtenaren, die geen rekening hielden met de bevelen van de regeringen arbeiders, die tegen 6 gulden per stuk gaten in de kademuren van Amsterdam maakten om er springladingen in aan te brengen, verschijnen voor deze rechtbanken. (Aneta)

DE KONINGIN OVER DE LUCHTTROEPEN.

Hare Majesteit Koningin Wilhelmina heeft het volgende telegram gestuurd aan Zijne Majesteit Koning George VI:

„Na met grote bewondering het schitterende standhouden van de door de lucht vervoerde troepen te hebben gevolgd, wil ik gaarne aan U mijn diepe bewondering uitdrukken en die van mijn volk voor hun volharding en hun heldhaftigheid. Mijn volk en ik betreuren diep het verlies van zoveel jonge levens en wij zullen nooit vergeten wat wij hun verschuldigd zijn."

De Koning antwoordde:

„Ik stel Uw telegram zeer op prijs, waarin Gij en Uw volk hulde brengt aan mijn troepen, die door hun buitengewone dapperheid en toewijding te Arnhem zo schitterend hebben bijgedragen aan de uiteindelijke overwinning der Geallieerden over onze gemeenschappelijke vijanden."

Indië en de Nederlandse Letterkunde.

Een Overzicht

door

J. GRESHOFF.

Door de titel wordt mijn onderwerp zowel in ruimte als tijd begrensd. Ik heb mij met opzet bepaald tot de Nederlandse cultuur in Nederlands Indië. Er wonen van oudsher op de vele duizenden eilanden die tezamen het Nederlandse rijk van Insulinde vormen, tientallen volken, die een diep geworteld de beschaving bezitten. Vandaar een schakering zo rijk, dat men jaren nodig heeft om er zich een overzicht van te verwerven en dat men er vele dikke boeken achtereen over zou kunnen schrijven zonder het onderwerp uit te putten. Deze oude inheemse beschaving uit zich in letterkunde, muziek, plastiek, architectuur, kunstnijverheid, wijsbegeerte en godsdienst. En het is het streven van de Nederlands Indische regering om deze vormen van hoger menselijk leven met alle dienstige middelen te bevorderen.

Ik spreek u nu echter enige ogenblikken, zeer in het kort, over de typisch Nederlandse cultuur in Nederlands Indië. Deze wordt gedragen door drie bevolkingsgroepen: de uit Nederland naar Indië gekomen Nederlanders (de tötöks), de gevestigde Indo-Europeanen welke voorouders gedeeltelijk uit Nederland, gedeeltelijk oorspronkelijk uit Indië afkomstig zijn en tenslotte de inheemse bevolking. Het spreekt vanzelf dat deze laatste, gelijk ik al zeide, zelf in het bezit van een oud en belangrijk cultuurleven, betrekkelijk weinig bijdraagt, althans tot heden, tot de Nederlandse cultuurschat. Toch moeten enkele belangrijke figuren in dit verband genoemd worden en ik denk in de eerste plaats aan Raden Mas Noto Soeroto, een prins uit het Pakoe Alamse huis, die van 1906-1933, met dan vijf en twintig jaar in Nederland woonde. Hij studeerde rechten te Leiden, was gedurende de mobilisatie van 1914-'18 luitenant van de cavallerie en stichtte en leidde na de oorlog te 's Gravenhage het maandblad Oedaja, waarin hij voor Javaanse vernieuwing streed. Sedert zijn terugkeer in Indië woonde hij te Soerakarta als secretaris en raadsman van zijn vriend wijlen Zijne Hoogwaardige Mankoe Nagoro de Zevende. Noto Soeroto zond zeven bundels gedichten in het licht. Zijn prozastukken zijn in een zestal delen samengebracht. Hij moet beschouwd worden als de eerste Javaanse schrijver van werkelijke betekenis die zich in zijn werk uitsluitend van het Nederlands bedient.

Ik heb lange gesprekken met hem gehouden over de mogelijkheid van een algehele vernieuwing van de Javaanse literatuur: hij was tot de conclusie van de onmogelijkheid daarvan gekomen, omdat de Javaanse poëzie, doodgelopen in een ingewikkeld en een uiterst verfijnd formalisme, onmogelijk in staat is het gevoels- en gedachtenleven van den modernen Javaan uit te drukken. Er Er zou dus een algehele geestelijke omwenteling nodig zijn om de onontbeerlijke literaire vrijheid te verwerven. Doch daarvoor zijn de voorwaarden nog niet in de mensen en in de samenleving aanwezig. Tot een veel jongere generatie behoort mevrouw Djojopospito, een lerares te Batavia, de eerste Javaanse, die een roman in het Nederlands schreef. Haar boek verscheen gedurende de bezetting van Nederland bij den uitgever de Haan in Utrecht, met een voorrede van niemand minder dan E. du Perron. Deze voorrede alleen, indertijd afgedrukt in het Bandoengse weekblad „Critiek en Opbouw", heb ik gelezen en daaruit weet ik dat het boek onze belangstelling waard zal zijn. Er is echter geen exemplaar uit bezet Nederland gekomen.

Tenslotte noem ik enkele jonge critici en essayisten onder wie Dr. Soejitno Mangoenkosomo, verbonden aan de regeringspubliciteitsdienst te Batavia, wel een van de belangrijkste is.

Oneindig omvangrijker is de bijdrage tot de Nederlandse cultuur geleverd door de Indo-Europeanen. Ik zal mij niet in historische beschouwingen begeven en in ééns de naam noemen van de grootste Nederlandse schrijfster, in Indië geboren en getogen: Bep Vuyk. Zij is een jonge Indo-Europeaanse vrouw met een Indo-Europeaan gehuwd en bracht een groot deel van haar leven door op het eenzame eiland Boeroe waar haar man kajapoeti olie stookt. Haar eerste roman Duizend Eilanden werkte als een openbaring. Zelden werd in ons land een geschrift zo unaniem gunstig ontvangen. Niemand minder dan Prof. Donkersloot schreef er over: „Zij kent Indië, kent het plantage- en tropenleven, de tropenmoeheid en melancholie en de verbeten volharding der Europeanen in dit hete en harde bestaan als geen ander. Zij is meer dan wie ook de aangewezene om er de roman van te schrijven. Hier zij geconstateerd dat het werk van Bep Vuyk zonder twijfel eerste rangs is; wat de atmosfeer betreft van een zo onmiddellijk voelbare realiteit en echtheid, dat ook wie Indië niet kent overtuigd raakt dat het zo moet zijn. „Duizend Eilanden" is onmiskenbaar het werk van een biezondere vrouw en kunstenares".

Hierop volgde „Het Laatste Huis van de Wereld". Dit is nu wat men met een gerust geweten een goed boek kan noemen omdat het in ieder opzicht goed is. De inhoud is belangrijk, rijk geschakeerd, nieuw, de taal is tegelijkertijd eenvoudig en sierlijk, sterk en klaar. Maar bovenal geniet men van de geestesgesteldheid, waar het werk in gedacht en voltooid werd. Maar hoogst zelden ontmoet men in de letterkunde deze volkomen natuurlijke eenvoud. Meestal is ook de eenvoud, juist de eenvoud, voorgewend, vooral wanneer, als nu, eenvoud mode is. Hier echter wéét men (zulk klaar en loyaal proza bedriegt niet) dat ieder woord waar, iedere intonatie zuiver is. Bij deze schrijfster komt het nooit op om de gebeurtenissen en de weerklank welke deze in haar gemoed wekten, door de kunstgrepen, welke het letterkundig handwerk biedt, te verfraaien of daaraan een gewichtiger voorkomen te geven: zij heeft zulke povere hulpmiddelen immers niet van node, omdat op haar de veel misbruikte term van „geboren" schrijfster inderdaad van toepassing is. Daarom weet zij van iedere stof, hoe gering schijnbaar, iets nieuws en belangrijks te maken.

Haar derde boek dat kort voor de Japanse inval van de pers kwam, is een bundel, die vijf novellen bevat: „De Wilde Groene Geur van het Avontuur". Zij alle zijn talentvol en boeiend maar de eerste „Way Baroe" is een meesterstukje en wanneer er ooit eens een keuze gemaakt wordt uit de beste korte verhalen in de Nederlandse taal dan mag dit daarin zeker niet ontbreken. In een van de laatste nummers welke van het maandblad De Fakkel verschenen zijn, vinden wij gedichten van een Indischen dichter Mr. G. J. Resink, die niet alleen van talent getuigen, maar werkelijk een andere toon hebben. Hij heeft dus de Nederlandse poëzie met een nieuwe schakering verrijkt. Een in verband hiermede heb ik een opmerking gemaakt die mij tot nadenken stemde. Een goede dertig jaar geleden vertrok een van de schrijvers uit de omgeving van Albert Verwey en zijn tijdschrift „De Beweging", naar Indië. Wij waren toen allen jong en beschouwden J. J. de Stoppelaar als een van de rijkst begaafden onder ons. Hij heeft, hoewel het letterkundig werken in Indië hoge eisen stelt, toch nog zo nu en dan wel eens een gedicht en een goed gedicht geschreven. Wanneer men nu een van de beste Indische gedichten van De Stoppelaar (en hetzelfde geldt voor de Indische gedichten van Jan Prins), vergelijkt met een van de beste gedichten van G. J. Resink, dan ontdekt men bij De Stoppelaar en Prins een vastheid van vorm en een literaire ervaring, welke de debutant nog mist, maar zijn werk (dat van Resink) is échter, is Indischer.

Men ruikt en proeft er de geur van het Indische bestaan in. Zij, de ouderen, Nederlanders van huis uit, zagen Indië als reizigers, hij, daar geboren en getogen, als inwoner. Zij beleefden het van buiten af, hij van binnen uit. En precies hetzelfde bespeuren wij in het werk van Bep Vuyk. Men vindt goede beschrijvingen van het Indische landschap en het Indische leven bij Couperus, bij Augusta de Wit, zelfs bij Borel en bij tal van anderen, maar het blijven letterkundige beschrijvingen, terwijl bij Bep Vuyk het eenvoudig is een openbaring van haar eigenlijke wezen. Zij heeft zich, wat de anderen niet konden doen, met het Indische land en het Indische leven vereenzelvigd.

Hierbij als voorbeeld een gedicht van Resink:

Vrouwenfiguur

Regens zijn aan haar voorbijgegaan,
Weerlicht en zon, nachten met volle maan,
Schaduwen wind. En mensen,
Wier vingers langs haar voeten zijn gegleden,
En die hier misschien hebben gebeden
En in andere werelden geloofd.
Ik heb haar allen maar aangeraakt,
Haar lichaam afgetast met de gedachte,
Dat zij niet door goden is gemaakt,
Maar door een mens. En in haar teederste leden
Tintelt mijn vingertoppen de druk tegemoet der zachte
Handen van iemand van duizend jaar geleden.

De bijdragen tot het Nederlandse geestesleven in Nederlands Indië door Nederlanders geleverd zijn minder talrijk dan men verwachten zou, gezien het feit dat wij reeds zoveel eeuwen met Insulinde verbonden zijn. En daarbij moet nog in aanmerking genomen worden, dat het allerbelangrijkste werk uit onze letterkunde, dat zijn ontstaan aan Indië dankt, het classiek geworden meesterwerk Max Havelaar door Multatuli, niet in Indië doch op een onverwarmde hotelkamer in Brussel geschreven werd. Wij bezitten weliswaar een zeer uitgebreide Compagnies literatuur waaruit E. du Perron in zijn boek De Muze van Jan Compagnie een belangrijke keuze heeft gedaan, doch al dit gerijmel behoort niet tot de letterkunde al mag er de betekenis voor den geschiedschrijver niet van onderschat worden.

Wij noemen dan pro memorie in de 18e eeuw Agon, Sulthan van Bantam door Onno Zwier van Haren, een schrijver die nooit een voet in Indië zette. Wij mogen dus gevoegelijk aannemen dat het optreden van Multatuli de eerste uiting van een werkelijk belangrijk Nederlands geestesleven in Indië betekent. Betrekkelijk kort daarna kreeg Indië zijn eerste grote romanschrijver P. A. Daum die onder het pseudoniem Maurits een reeks romans in het licht zond, waarvan men de waarde en betekenis pas lang na zijn dood is gaan erkennen. Wel maakte rond 1880 reeds Van Deyssel met lof van zijn werk gewag, doch hij besefte nog niet de ware grootheid van Maurits, noch de plaats welke hij in de ontwikkeling van de Nederlandse literatuur in Indië zou gaan innemen. Eerst de jongere Nederlandse schrijvers wisten hem op waarde te schatten, allereerst de dichter Jan Prins, daarna E. du Perron, die in de Wereldbibliotheek een herdruk van de roman Goena-Goena bezorgde en tenslotte de essayist R. Nieuwenhuys die als de beste Daumkenner beschouwd mag worden. Het verbaast ons nog steeds hoe het mogelijk is dat een schrijver met een zo sterke eigen aard zo lang en zo algemeen miskend kon worden.

Louis Couperus is in Indië geboren en zijn familie heeft er van oudsher hoge ambten vervuld. In zijn jeugd maakte hij een reis naar Java waar hij twee van zijn romans schreef: Langs Lijnen van Geleidelijkheid en De Stille Kracht waaraan alleen de laatste op Indische motieven gebouwd is. Kort voor zijn dood maakte hij in opdracht van het weekblad „De Haagsche Post" een tweede reis naar Indië, waaruit zijn boek Oostwaarts ontstond.

Naast hem kan alleen een Augusta de Wit zich handhaven. Arthur van Schendel werd op Java geboren als zoon van een hoofdofficier doch verliet het land als kind en keerde er nimmer meer terug. Toch leverde hij met Jan Compagnie een belangrijke bijdrage tot de letterkunde die Nederland en Indië geestelijk verbindt.

Tenslotte moeten nog vier namen genoemd worden: twee lierdichters van werkelijke betekenis hebben een deel van hun leven in Indië gewerkt, de zeeofficier C. L. Schepp, die onder het pseudoniem Jan Prins een bundel Indische verzen uitgaf en J. J. de Stoppelaar, die een van zijn bundels Java noemde. Verder een zeer goed novellist Wim Walraven.

In de grote lijn Multatuli-Daum komt echter alleen maar E. du Perron in aanmerking. Hij werd in Indië geboren als afstammeling van Jean Roch du Perron, een Fransman in Nederlandse dienst wiens naam voor het eerst in de registers voorkomt toen hij 4 Maart 1807 te Batavia zijn testament maakte. Wie werkelijk wil weten wat het leven in Indië is en dan voornamelijk in de periode die een jaar of tien geleden afgesloten werd, moet zijn hoofdwerk Het Land van Herkomst lezen. Dit is met de Max Havelaar zonder een zweem van twijfel het allerbelangrijkste door Indië aan Nederland geschonken.

Het probleem van de Nederlandse cultuur in Indië is innig verbonden met andere vraagstukken, gedeeltelijk van economische aard. De Nederlanders leefden in hoofdzaak tijdelijk in de archipel. Voor werkelijke duurzame cultuurvorming is het echter nodig, dat zij er geslacht na geslacht blijven, dat zij er wortel schieten, dat zij met landschap en omstandigheden geheel vergroeien. Er zijn verschijnselen die er op wijzen, dat dit proces zich langzaam voltrekt en de oorlogsomstandigheden versnellen het ongetwijfeld. Alléén door de vorming van een permanente, Nederlandse bevolking in Indië kan zich een Indisch-Nederlandse cultuur aldaar vormen. (Knickerbocker).

Sergeant Emery Barefoot, die verpleegd wordt door Luitenant Yolande Carrado, werd onlangs gehaald van onder een puinhoop in Engeland, waar hij vier dagen gelegen had nadat een vliegende bom er neergestort was.

WERELD NIEUWS

MET EEN KRUIS OP HET HART.

De uitvoering van de doodvonnissen.

De Duitse militaire bevelhebber in bezet België heeft bepaald, dat de Belgen die in het vervolg wegens politieke moord ter dood veroordeeld worden, zullen opgehangen worden.

Tot nu toe werden de veroordeelden gefusilleerd, nadat men hen een zwart pak had doen aantrekken waarop een groot rood kruis op de plaats van het hart was genaaid.

Alwie tot de doodstraf veroordeeld wordt, heeft het recht onmiddellijk na de uitspraak een genadeverzoek te ondertekenen.

Dit verzoek om gratie wordt naar Berlijn gezonden en inmiddels worden de veroordeelden als gijzelaars beschouwd.

Indien er in de streek sabotagedaden worden gepleegd, worden de veroordeelden terechtgesteld

Een Duits krijgsgerecht had tien doodvonnissen uitgesproken, slechts aan der veroordeelden werd strafvermindering toegestaan.

Doch tien maanden nadat hij zijn genade bekomen had, werd hij krachtens een tegenbevel uit Berlijn gefusilleerd.

Gedurende het tijdperk tussen de uitspraak en de bekrachtiging van het vonnis staat de veroordeelde in zijn cel onder biezondere bewaking.

De verwerping van het verzoek om genade wordt door den bestuurder van de gevangenis aan den gevangene medegedeeld. Dit wordt gewoonlijk omstreeks de middag gedaan. Van dit ogenblik af blijft een Duitse soldaat bij den veroordeelde, die bevel krijgt zijn persoonlijke zaken te verzamelen en die een laatste brief aan zijn familie mag schrijven. Een Duitse militaire aalmoezenier brengt een gedeelte van de nacht door bij den veroordeelde en omstreeks vijf uur in de morgen wordt een Belgisch priester in de cel toegelaten. Kort na zonsopgang wordt de veroordeelde in een gesloten rijtuig naar de plaats der terechtstelling gevoerd.

De Duitsers hebben erkend, dat zij getroffen waren geweest door de kalmte van de veroordeelden, die verklaren, dat zij sterven met een gerust geweten en met het bewustzijn dat zij hun plicht vervuld hebben.

Uit „Onafhankelijk België"

Deze foto toont het vliegdek van een der Britse vliegdekschepen, die — gelijk Churchill verklaarde — in de Indische Oceaan zijn samengetrokken.